

REZUMAT

Disertația doctorală, intitulată *Expresionismul sincretic*, conține o introducere, patru capitole teoretice care investighează din mai multe perspective problematica vastă a expresionismului istoric. Demonstrez că fenomenul acesta nu este un curent, ci mai degrabă un fapt artistic atemporal, greu de surprins teoretic, conceptele existente și la îndemâna cercetătorilor fiind de cele mai multe ori limitative, vagi sau de-a dreptul contradictorii. Deși bibliografia este destul de vastă, văzută din unghiuri diferite, personal m-am concentrat pe acele resurse și titluri care iau în dezbatere analiza acestui fenomen din perspectiva artistului însuși, un fel de analiză *pro domo*. Am identificat unele repere majore și am marcat punctele „nevralgice”, zonele neacoperite, prin intermediul unor studii de caz relevante. Am argumentat și concluzionat cercetarea pe baza unor analize și reflecții personale. Tot acest proces amplu de cunoaștere și înțelegere a expresionismului m-a ajutat să conștientizez mai profund propriul demers artistic. Ca artist vizual menționez că în toate analizele realizate m-a ajutat experiența de creator, demersul conceptual personal, poveștile trăite sau imaginate. Cunoscând profund tehnicile picturii tradiționale, uneltele, materialele și etapele de lucru am putut să descifrez, să înțeleg, procesul de realizare a unor opere de artă.

În primele trei capitole reconstitui momente importante din perspectiva studierii operei unor artiști aparținând câtorva arii culturale, dar gravitând în spațiul european.

Ultimul capitol, se concentrează pe creația proprie, cu focus pe ultimii ani, care este prezentată și analizată ca demers conceptual și proces artistic.

Primul capitol: *Considerații asupra Expresionismului în secolul XX* prezintă definiții terminologice, și un succint excurs istoric al expresionismului clasic. Am propus, motivând, o perspectivă subiectivă asupra fenomenului artistic expresionist. Aici urmăresc o revizitare din perspectivă contemporană a predecesorilor importanți ai mișcării expresioniste, dar și ale celor a căror operă intră în arealul post-post-expresionismului.

Într-un subcapitol, *Ernst Barlach*, al acestor considerații am simțit nevoia să mă aplec asupra operei foarte problematice și complexe a artistului german care a fost sculptor și scriitor și a cărei operă plastică și literară cuprinde atât tematici cu referire la problematicile

sociale de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, precum și reveriile și trăirile creatorului, vizitate într-o cheie personală. M-am aplecat asupra cărții sale de *Scrisori*, care a completat tabloul semantic asupra operei și vieții unui artist, cred, esențial din secolul precedent. Opera lui este destul de puțin vizitată și citată astăzi. Am dorit să-l readuc în atenție.

Al doilea capitol, *Reprezentanți emblematici în perioada modernă. Studii de caz*, analizează opera unor artiști în contextul istoric a primei jumătăți a secolului XX, care au produs pictură și grafică. Prin analizarea operei artiștilor aleși urmăresc propriul meu demers artistic, iar subcapitolele ce le sunt dedicate subliniază diversitatea tematică și a modalităților de expresie artistică ce aparțin expresionismului clasic. Artiștii aleși și analizați în eseuri separate sunt: Walter Gramatté, Helmut Kolle, Philip Evergood, Lyonel Feininger, Dimitrie Vârbănescu și Valentina Hodasevici. Fiecare artist este ilustrat cu un număr de reproduceri, care ne ajută să înțelegem contribuția fiecăruia la fenomenul pe care astăzi îl catalogăm ca fiind expresionist.

Al treilea capitol *Sincretism expresionist în contemporaneitate* are a fost gândit pe două paliere, și conține două subcapitole: *Neo-expresionismul românesc* și expoziția *Swedish Ecstasy – Hilma af Klint, August Strindberg and other visionaries*, curatoriată de Daniel Birnbaum.

Referințele la neo-expresionismul românesc ne arată persistența în lumea modernă a unui curent care s-a născut acum mai bine de un secol, și totodată, cercetările de dată recentă din sfera istoriei artei actuale, aplecându-se în expoziții de anvergură și recuperare a unor nume, care au rămas ascunse, uitate sau neglijate în era în care acestea au activat. Expoziția citată, *Swedish Ecstasy*, organizată de Bozar, este exemplară în acest sens, de aceea am adus-o în acest context al cercetării pe tema de care ne ocupăm.

Al patrulea capitol al lucrării de față: *Carmen Marin – un expresionist recent sau poate întârziat*, cuprinde subcapitolele: *Reflecții asupra creației artistice și creatorului*, *Pictorul Elstir creat de Marcel Proust*, și *Carmen Marin proiecte expoziționale*.

În primul subcapitol subliniez câteva idei cu privire la artă și creator din perspectivă mistic-religioasă. Pentru fiecare artist sunt importante reflecțiile asupra artei ca mimesis, asupra creației și creatorului ca artizan inspirat de Artizanul Suprem.

Al doilea subcapitol îl prezintă pe „pictorul Elstir”, creat de Marcel Proust, în romanul *În căutarea timpului pierdut*. M-am aplecat asupra acestui imens monument literar, pentru a arăta importanța unui „personaj”, prin ochii cărui să te definești ca artist, înșelegând că un mare scriitor al finalului de secol XIX, a simțit nevoia să insereze în propria operă literară un amplu portret al pictorului din opera sa, așa cum îl înțelegea sau cum îl vedea el. Acest portret al lui Elstir m-a influențat să cercetez expresionismul atât ca autor direct implicat, dar

și ca observator al tuturor pistelor și ramificațiilor posibile, pe care le-am descifrat și analizat Proust, atât în expresionismul istoric, cât și în cel contemporan, dar și în creația proprie.

În ultimul subcapitol îmi prezint câteva realizări expoziționale de dată recentă (Oradea, Chișinău, New-York – toate au beneficiat de cataloage), iar cea la care lucrez acum, este programată pentru cea de a doua parte a anului 2024 și se va desfășura la Muzeul Național de Artă Contemporană din București. Curatorii acestei expoziții vor fi, coordonatoarea tezei mele Marilena Preda Sânc și criticul de artă Vladimir Bulat, care a scris în repetate rânduri despre opera mea, și a curatoriat câteva expoziții.

În *Concluzii*, prezint succint rezultatele cercetării proprii asupra expresionismului istoric și a celui contemporan, în conjuncție cu fenomenele muzicale, literare.

Bibliografia bogată și relevantă este împărțită în: *Volume*, *Periodice* și *Website-uri*.

Întreaga lucrare beneficiază de un bine chibzuit material ilustrativ, căci este esențial să avem o corespondență vizuală pentru afirmațiile formulate, și să arăt bogăția acestui fenomen vast și prolific, care este viu, care sînspiră, și din punctul meu de vedere este cel mai fertil fenomen artistic al secolului XX, care se continuă spectaculos în cel al XXI-lea.

Intuiesc, că viitorul artistic aparține de asemenea acestui curent atemporal.

CUVINTE CHEIE

Angoasă

Artiste

Empatie

Expresionism

Fluiditate

Gândire vizuală (Visual Thinking)

Introspecție

Misticism

Multidisciplinaritate

Neo-expresionism

Pictură

Polifonie

Secolul XX

Sincretism

CUPRINS

INTRODUCERE

ARGUMENT	4
METODOLOGIE DE LUCRU	5
STRUCTURA LUCRĂRII	6

CAPITOLUL I

CONSIDERAȚII ASUPRA EXPRESIONISMULUI ÎN SECOLUL XX

I.1. DEFINIRI. PREMIZE	8
I.1.1. ERNST BARLACH	17
I.2. EXPRESIONISMUL CLASIC	21

CAPITOLUL II

REPREZENTANȚI EMBLEMATICI AI EXPRESIONISMULUI ÎN PERIOADA MODERNĂ. STUDII DE CAZ

II.1. WALTER GRAMATTE, FERMENTUL EXPRESSIONIST APUS TIM- PURIU	30
II.2. HELMUT KOLLE, UN PASAJ ÎNTRE CULTURA VIZUALĂ GERMA- NĂ ȘI FRANCEZĂ	33
II.3. LYONEL FEININGER ȘI „OBSESIA” PE NUME GELMERODA	36
II.4. PHILIP EVERGOOD, O ARTĂ SOCIALĂ	41
II.5. DIMITRIE VÂRBĂNESCU, UN DISCRET EXPRESIONIST	48
II.6. VALENTINA HODASEVICI, PORTRETUL – IMAGINE A INTERIO- RITĂȚII	53

CAPITOLUL III

SINCRETISM EXPRESSIONIST ÎN CONTEMPORANEITATE

III.1. NEO-EXPRESIONISMUL ROMÂNESC	59
--	----

III.2. EXPOZIȚIA <i>SWEDISH ECSTASY – HILMA AF KLINT, AUGUST STRUNDBERG AND OTHER VISIONARIES</i>	66
CAPITOLUL IV	
CARMEN MARIN UN EXPRESIONIST RECENT SAU POATE ÎNTÂRZIAT	
IV.1. REFLECȚII ASUPRA CREAȚIEI ARTISTICE ȘI CREATORULUI	72
IV.2. PICTORUL ELSTIR CREAT DE MARCEL PROUST	74
IV.3. CARMEN MARIN PROIECTE EXPOZIȚIONALE	81
IV.3.1. EXPOZIȚIA – <i>CARMEN MARIN – PICTURĂ</i>	82
IV.3.2. EXPOZIȚIA – <i>DOR</i>	83
IV.3.3. EXPOZIȚIA – <i>SPRE PRIMORDIALITATE</i>	87
IV.3.4. EXPOZIȚIA – <i>THE PATH. INSIDE / OUTSIDE</i>	93
IV.3.5. PROIECTE VIITOARE	95
CONCLUZII	97
BIBLIOGRAFIE	
VOLUME	101
PERIODICE, CATALOAGE	104
<i>WEBSITE-URI</i>	105
CUVINTE CHEIE	107
LISTĂ ILUSTRĂȚII	108
ANEXE	
ANEXA I. <i>DOR</i>	116
ANEXA II. <i>SPRE PRIMORDIALITATE</i>	119
ANEXA III. <i>THE PATH. INSIDE / OUTSIDE</i>	120
REZUMAT	121